

Tekstiliju ražošanas speciālista profesijas standarts

1. Vispārīgie jautājumi

1. Profesijas nosaukums – atbilstoši kodam.

2. Profesijas kodi:

- 3119 22 Tekstiliju ražošanas SPECIĀLISTS
- 3119 47 Vērpoto tekstiliju ražošanas SPECIĀLISTS
- 3119 48 Austo tekstiliju ražošanas SPECIĀLISTS
- 3119 50 Adīto tekstiliju ražošanas SPECIĀLISTS
- 3119 51 Neausto drānu un izstrādājumu ražošanas SPECIĀLISTS (turpmāk kopā – Tekstiliju ražošanas speciālists).

2. Nodarbinātības apraksts

1. Profesionālās kvalifikācijas līmenis – trešais profesionālās kvalifikācijas līmenis.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu kopsavilkums:

– tekstiliju ražošanas speciālists, izgatavo tekstilijas vai piedalās tekstiliju ražošanā; piedalās jaunu tekstiliju produktu izstrādē; koordinē un plāno tekstiliju ražošanas ikdienas darbu norisi, nodrošinot kvalitatīva produkta izstrādi atbilstoši tehnoloģiskajām prasībām.

Tekstiliju ražošanas speciālists strādā tekstilizstrādājumu ražošanas un izgatavošanas uzņēmumā vai kā pašnodarbināta persona vai individuālais komersants.

3. Profesionālās darbības veikšanai nepieciešamās profesionālās kompetences

1. Spēja saprast audumu un adījumu pinumu veidu, iekārtošanas tehniskos zīmējumus, tehnoloģiskās kartes un lietot tos tekstiliju izgatavošanas procesā.

2. Spēja atbildīgi sagatavot darba vietu konkrētā darba veikšanai, novērtējot iekārtu tehnisko un tehnoloģisko atbilstību, novēršot iekārtu tehniskās neatbilstības profesijas kompetences ietvaros.

3. Spēja izvēlēties nepieciešamos palīgmateriālus un palīgierīces atbilstoši darba uzdevumam.

4. Spēja atpazīt un kontrolēt ienākošo izejmateriālu atbilstību kvalitātes prasībām, izmantojot izejvielu un produktu pases un lietojot atbilstošas kvalitātes kontroles metodes.

5. Spēja noteikt izejmateriāla neatbilstību kvalitātes prasībām un precīzi to dokumentēt saskaņā ar uzņēmumā noteikto kārtību.

6. Spēja organizēt izejmateriālu plūsmu atbilstoši darba uzdevumam.

7. Spēja atbilstoši veicamajam darba uzdevumam iestatīt tekstiliju ražošanas iekārtas, izmantojot iekārtu tehnisko dokumentāciju un lietojot nepieciešamos palīginstrumentus.

8. Spēja izgatavot tekstilijas, pārzinot tekstiliju ražošanas un izgatavošanas tehnoloģiskos procesus.

9. Spēja nodrošināt ikdienas ražošanas procesu, lietojot atbilstošas tekstiliju izgatavošanas tehnoloģijas saskaņā ar tehnoloģiskajām prasībām.

10. Spēja novērtēt tekstiliju ražošanas procesa atbilstību tehnoloģiskajām prasībām.

11. Spēja dokumentēt ražošanas procesa norisi, veikt tā analīzi un nepieciešamības gadījumā sniegt priekšlikumus ražošanas procesa uzlabošanai.

12. Spēja saimnieciski organizēt ražošanas procesā radušos atkritumu un atgāju savākšanu un tālāko virzību.

13. Spēja atpazīt un atbilstoši marķēt tekstilijas.

14. Spēja kontrolēt tekstiliju fizikāli mehāniskos rādītājus, dokumentēt un analizēt iegūtos rezultātus, izmantojot atbilstošas pārbaudes metodes.

15. Spēja noteikt tekstiliju kvalitāti, konstatēt defektus un to cēloņus, rast risinājumus defektu cēloņu novēršanai.

16. Spēja patstāvīgi plānot savu un kontrolēt darba procesā iesaistītā personāla darbu, saimnieciski izmantojot resursus.

17. Spēja veikt darba pienākumus, ievērojot darba aizsardzības normatīvo aktu prasības.

18. Spēja izvēlēties un atbilstoši lietot konkrētajam darbam paredzētos individuālos un kolektīvos aizsardzības līdzekļus, nekaitējot savai un citu personu veselībai.

19. Spēja ievērot vides aizsardzības normatīvo aktu prasības un veikt darbu pienākumus, nekaitējot apkārtējai videi.

20. Spēja atrast, izvērtēt un radoši izmantot iegūtās zināšanas par novitātēm tekstiliju ražošanas un izgatavošanas nozarē.

21. Spēja sniegt konstruktīvus priekšlikumus darba procesa uzlabošanai.

22. Spēja strādāt komandā un kontrolēt darba procesā iesaistītā personāla darbu.

23. Spēja veikt darbu patstāvīgi un uzņemties atbildību par sava darba rezultātu.

24. Spēja ievērot darba tiesisko attiecību normas.

25. Spēja ievērot profesionālās un vispārējās ētikas pamatprincipus.

26. Spēja sazināties valsts valodā un vismaz vienā svešvalodā.

27. Spēja lietot profesionālo terminoloģiju valsts valodā un vienā svešvalodā.

28. Spēja sniegt pirmo palīdzību.

4. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās prasmes

1. Saprast un lietot audumu un adījumu pinumu un iekārtošanas tehniskās shēmas.

2. Lietot tekstiliju ražošanas un izgatavošanas tehnoloģiskās kartes konkrēta darba uzdevuma izpildei.

3. Kontrolēt izejvielu atbilstību tekstiliju ražošanas un izgatavošanas izejvielu un produktu pasei.

4. Iestatīt iekārtas, izmantojot tekstiliju ražošanas un izgatavošanas iekārtu tehnisko dokumentāciju.

5. Izgatavot tekstilijas, pārzinot tekstiliju ražošanas un izgatavošanas tehnoloģiskos procesus (sukāšana, šķiedru irdināšana un maisīšana, kāršana, lenšu izstiepšana un ķemmēšana, priekšvēršana, priekšdzijas vārišana vai balināšana, vēršana, apvīšana, spolēšana, šķeterēšana, teksturēšana, šķērēšana, smitēšana, nītīšana, siešana, aušana, adīšana, neausto drānu izgatavošana, apdare, kvalitātes noteikšana, marķēšana, iepakšana).

6. Novērtēt tekstiliju ražošanas un izgatavošanas iekārtu tehnisko un tehnoloģisko atbilstību veicamā darba prasībām.

7. Konstatēt un novērst iekārtu tehniskās neatbilstības profesijas kompetences ietvaros.

8. Izvēlēties un lietot nepieciešamos palīgmateriālus un palīgierīces.

9. Izmantot materiālu kvalitātes kontroles metodes.

10. Atpazīt izejmateriālus un konstatēt to atbilstību pavaddokumentācijai.

11. Noteikt izejmateriāla atbilstību kvalitātes prasībām.

12. Organizēt ienākošo izejmateriālu plūsmu atbilstoši darba uzdevumam.

13. Iestatīt tekstiliju ražošanas un izgatavošanas iekārtas, lietot iestatīšanai nepieciešamos palīginstrumentus.

14. Lietot izvēlēto tekstilijas ražošanas un izgatavošanas tehnoloģiju un ievērot tās tehnoloģiskās prasības.

15. Noteikt tekstiliju ražošanas un izgatavošanas procesa atbilstību tehnoloģiskajām prasībām.

16. Patstāvīgi pieņemt lēmumus, profesijas kompetences ietvaros rast risinājumus tehnoloģiskā procesa neatbilstības novēršanai.

17. Dokumentēt tekstiliju ražošanas un izgatavošanas procesa norisi.

18. Analizēt un sniegt priekšlikumus tekstiliju ražošanas un izgatavošanas procesu efektivitātes paaugstināšanai.

19. Organizēt ražošanas procesā radušos atkritumu un atgāju tālāko virzību (savākšana, šķirošana, otrreizēja pārstrāde, utilizācija).

20. Atpazīt tekstiliju produktu, atbilstoši to marķēt.

21. Izprast tekstiliju produkta fizikāli mehāniskos rādītājus (pavedienu šķiedru materiālu sastāvs, lineārais blīvums un numurs, grodums, groduma virziens, mitrums, uztinums jeb pakojuma blīvums; drānu šķiedru materiālais sastāvs, virsmas blīvums jeb 1m² masa, auduma vai adījuma blīvums, pinums; pavedienu un drānu stiepes robežstiprība, pagarināšanās spēja, elastība) un to ietekmi uz produkta īpašībām.

22. Izmantot mērījumiem atbilstošus mērinstrumentus un mērierīces, apkopot un analizēt pārbaudes laikā iegūtos datus.

23. Noteikt produkta defektus un to veidus.

24. Atbilstoši atzīmēt produkta defektus.

25. Rast risinājumus produkta defektu cēloņu novēršanai.

26. Noteikt tekstiliju atbilstību kvalitātes prasībām.

27. Novērtēt darba vietas atbilstību veicamajam darba uzdevumam un atbilstoši to iekārtot.

28. Ievērot darba aizsardzības normatīvo aktu prasības, veicot darba pienākumus.

29. Novērtēt instrumentu un iekārtu atbilstību drošai darba veikšanai.

30. Atbilstoši konkrētajam darba uzdevumam izvēlēties un lietot nepieciešamos individuālos un kolektīvos aizsardzības līdzekļus.

31. Ievērot vides aizsardzības normatīvo aktu prasības, veikt darba pienākumus, lietojot videi draudzīgas tehnoloģijas un materiālus.

32. Strādāt komandā, komunicēt un sadarboties ar darba procesā iesaistīto personālu.

33. Plānot savu darbu, noteikt veicamo darbu prioritātes un kontrolēt darba procesā iesaistītā personāla darbu.

34. Plānot un organizēt ikdienas darba norisi.

35. Iegūt informāciju un interesēties par novitātēm tekstiliju ražošanas un izgatavošanas nozarē.

36. Lietot informāciju tehnoloģiju lietojumprogrammas un pilnveidot savas lietošanas prasmes.

37. Sniegt priekšlikumus darba procesa uzlabošanai.

38. Ievērot darba tiesisko attiecību normas.

39. Ievērot profesionālās un vispārējās ētikas pamatprincipus.

40. Pārvaldīt valsts valodu.

41. Pārvaldīt vismaz vienu svešvalodu profesionālās saziņas līmenī.

42. Lietot profesionālo terminoloģiju valsts valodā un vienā svešvalodā.

43. Sniegt pirmo palīdzību.

44. Strādāt patstāvīgi un uzņemties atbildību par sava darba rezultātu.

5. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas

1. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas priekšstata līmenī:

- 1.1. informācijas meklēšanas un atlases līdzekļi;
- 1.2. kvalitātes vadības principi.

2. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas izpratnes līmenī:

- 2.1. tekstiliju veidi un to lietojums;
- 2.2. tekstiliju ražošanas un izgatavošanas iekārtas (darbības veidi un iespējas, apkalpošanas kārtība un iespējamie defekti);
- 2.3. resursu plānošana;
- 2.4. atgāju un atkritumu veidi, to pārstrāde un utilizācija;
- 2.5. uzņēmuma darba organizācija;
- 2.6. tekstiliju defekti un to cēloņi;
- 2.7. materiālu patēriņa normēšana;
- 2.8. tekstiliju kvalitātes prasības;
- 2.9. tekstilmateriālu apdarē izmantojamās ķimikālijas un krāsvielas;
- 2.10. videi draudzīgas tehnoloģijas un materiāli;
- 2.11. informatīvie materiāli, datubāzes.

3. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas lietošanas līmenī:

- 3.1. tekstiliju izgatavošanas un ražošanas procesi, tehnoloģiskās prasības;
- 3.2. tekstiliju ražošanas un izgatavošanas izejmateriāli, to īpašības un defekti;
- 3.3. audumu un adījumu pinumu un iekārtošanas tehniskās shēmas;
- 3.4. tekstiliju ražošanas un izgatavošanas palīgierīču veidi un to lietojums;
- 3.5. tekstiliju ražošanas un izgatavošanas palīgmateriālu veidi un izmantošanas mērķi;
- 3.6. tekstiliju marķējumu prasības un veidi;
- 3.7. tekstiliju kvalitātes pārbaudes kritēriji un metodes;
- 3.8. fizikāli mehāniskie rādītāji, to noteikšanas metodes, rādītāju normas;
- 3.9. darba vietas ergonomika;
- 3.10. darba aizsardzība (darba aizsardzības normatīvo aktu prasības, darba aizsardzības līdzekļi un to lietošana, pirmā palīdzība);
- 3.11. saskarsmes psiholoģija;
- 3.12. profesionālās un vispārējās ētikas pamatprincipi;
- 3.13. informācijas tehnoloģijas;
- 3.14. valsts valoda;
- 3.15. viena svešvaloda profesionālās saziņas līmenī;
- 3.16. profesionālie termini valsts valodā un vienā svešvalodā;
- 3.17. vides aizsardzība;
- 3.18. darba tiesisko attiecību normas.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Darba vietas sagatavošana.	1.1. iepazīties ar darba uzdevuma saistīto tehnisko dokumentāciju; 1.2. sagatavot darba vietu atbilstoši darba uzdevumam; 1.3. novērtēt iekārtu tehnisko un tehnoloģisko atbilstību veicamā darba prasībām; 1.4. nodrošināt darba vietu ar nepieciešamajiem palīgmateriāliem un palīgierīcēm.
2. Tekstiliju ražošanai nepieciešamo izejvielu sagatavošana.	2.1. kontrolēt ienākošo izejvielu atbilstību kvalitātes prasībām; 2.2. dokumentēt ienākošo izejvielu neatbilstību; 2.3. organizēt ienākošo izejvielu plūsmu atbilstoši darba uzdevumam.

<p>3. Tehnoloģiskā procesa nodrošināšana .</p>	<p>3.1. iestatīt iekārtas atbilstoši veicamajam darba uzdevumam; 3.2. nodrošināt ražošanas procesa atbilstību tehnoloģiskajām prasībām; 3.3. nodrošināt tehnoloģiskā procesa ražošanas nepārtrauktību; 3.4. konstatēt un dokumentēt neatbilstības ražošanas procesā; 3.5. izgatavot tekstilijas; 3.6. pieņemt lēmumu neatbilstības novēršanai savas kompetences ietvaros; 3.7. dokumentēt ražošanas procesa norisi; 3.8. organizēt ražošanas procesā radušos atkritumu un atgāju tālāko virzību.</p>
<p>4. Produkta kvalitātes nodrošināšana.</p>	<p>4.1. marķēt produktu; 4.2. kontrolēt produkta fizikāli mehāniskos rādītājus; 4.3. dokumentēt pārbaudes laikā iegūtos datus; 4.4. atpazīt un dokumentēt produkta defektus; 4.5. novērst produkta defektu cēloņus savas kompetences ietvaros; 4.6. novērtēt produkta atbilstību noteiktajām kvalitātes prasībām.</p>
<p>5. Darba un vides aizsardzības prasību ievērošana.</p>	<p>5.1. ievērot darba aizsardzības prasības; 5.2. pārbaudīt darba tērpa atbilstību darba aizsardzības prasībām; 5.3. lietot individuālos aizsardzības līdzekļus; 5.4. kontrolēt pakļautībā esošā personāla individuālo aizsardzības līdzekļu lietošanu; 5.5. veikt darba pienākumus, nekaitējot apkārtējai videi.</p>
<p>6. Zināšanu un prasmju pilnveide.</p>	<p>6.1. sekot līdzi novitātēm tekstiliju ražošanas un izgatavošanas nozarē; 6.2. pilnveidot komunikācijas prasmes, zināšanas par informācijas tehnoloģiju lietojumprogrammām, kā arī svešvalodu zināšanas; 6.3. lietot iegūtās zināšanas darbā; 6.4. sniegt priekšlikumus darba procesa uzlabošanai.</p>

Tekstiliju ražošanas speciālista profesijas standarta darba grupa:

Evita Bilsēna –	eksperte, AS "Valmieras stikla šķiedra", tekstila tehnoloģe;
Jeļena Filipova –	eksperte, SIA "Lauma Fabrics", attīstības daļas vadošā tehnoloģe;
Baiba Kevrele –	eksperte, AS "Valmieras stikla šķiedra", auduma tehnoloģe;
Tatjana Krivonosova –	eksperte, SIA "L.R.A.", austuves tehnoloģe;
Ludmila Misjukeviča –	eksperte, SIA "Lauma Fabrics", attīstības daļas apģērbu un tekstila ražošanas inženiere;
Ieva Bruksle –	moderatore, SIA "Biznesa augstskola Turība", docētāja;
Gints Burvis –	moderators, SIA "Biznesa augstskola Turība", docētājs.

Tekstiliju ražošanas speciālista profesijas standarta eksperti:

Guntis Strazds –	biedrība "Vieglās rūpniecības uzņēmumu asociācija", prezidents;
Ludmila Rjzanova –	A/S "Lauma" apvienotā arodorganizācija, priekšsēdētāja.